

המציבה

דמי חתימה לשנה בפולין 600 מ"ס.
 לרבע 150. מחיר גליון בודד 15 מ"ס.
 באוסטריה 600 כתר לשנה 150 כ" לרבע.
 במשיכו-סלובסיה 100 כתר לשנה 25 כ" לרבע.
 ברומניה 100 ל"י לשנה. 25 לרבע.
 מחיר מודעות 30 מ" בעד שורה
 קצרה או מקומה. מחיר ברכת מז"ס או
 הודעת אירוסין 100 מ". האדרסה:
 „Hamicpe" Kraków ul. Młodowa 22.

Kraków-Lwów dnia 1n. czerwca 1921.

גליון כד.

קראקא-לבוב. י"א סיון מ' נשא תרס"א.

זוכן הענינים.

יפו, יהודה כהן. המחלה כמו שהיא צריכה להיות, הפאל ספר -
 סקירה בעתונים. מתהפכות הזמן: מושיא המורה. - מו התנועה
 המזרחית. - מדינה ומדינה ומסריה: בקראקא, בפולין, בליטא. באשכנז.
 באוסטריה. בצרפת. באנגליה. בארץ ישראל. באמריקה. - השבוע
 בכל העולם. - מאיר הלוי לעסערים, י. ז. בירמן. - סאותי, משה
 שלנגר.

יפו.

עוד לא הוגדה לנו כל האמת עיר המאורעות המעציבות ביפו.
 חוגים פוליטיים - במחנה חוץ למחנה - אולי יש להם נגיעה בדבר.
 לבלתי גלות את הצעיר הפרוש על עובדה זו. צנוורה חמורה שולפת
 בא"י. וכל עוד לא וכינו לדעת את פרטי הפרעות עם סבות סבותיהן.
 מנסרת השאלה האיומה במחנה: האיד אפשר? איך לא יכלה הרשות
 בקריה גדולה כיפו לעצור בעד השתוככות ההמון כרנע? הפרעות
 הירושלמיות עוד אפשר היה לנמק במישור הצבאי, שהיה אז:
 עכשו הוסר הצבא והשיטה לא נשתנתה. לא למדו מן העבר מאומה.
 היתכן? הגם הנציבות היהודית, אשר אמרנו: בצדה נחיה ואשר נתנה
 בי"כ תקוה בלבנו - לא הועילה לנו? ואולי הויקה? - אין רצוני
 בזה להאשים את מר שמואל ולהגיד, שהוא ח"ו נושא פנים לצורדינו.
 כרב הפקידים היהודים מן הספוס הגדול, העושים באימה רצון קונם
 ומתנכרים לאחיהם, למען לא יחשדו אותם במשאפנים; רק אני אומר,
 שנציבנו הנכבד הוא קדם כל פקיד - אנגלי ולא יהודי, ולא אוכל
 לכחד ג"כ מה שקראתי בהרבה עתונים השונים, שראשי הברוננים
 הערבים, האשמים בסגורום הירושלמי, לא רק שלא נעשו, אלא
 שעלו לדודיה ונעשו לפקידים נבוהים, וממילא מובן, שהערבים ראו
 בזה נתינת יד לפושעים וסימן של חלשה מצד השולטן האנגלי.

סיפור נכבד אחד (ב.המצפה גליון 19) יש לי די אומץ לב
 לומר, ודוי הגדולי ולפטר האישמה על האומה היהודית לכל
 מן גלותיה, אני תולה הקולר רק בס' זור עמנו; כמה נשתנתה
 ארץ ישראל מכל הארצות? מרוע לא תהינה שם פרעות כבכל
 המקומות, שהגויים שם הרוב ואנחנו המיעוט? - הרי קדשה הכתוב
 ואתכם אורה בגויים עודה עומדת במקומה ומהו סיפא דקרא?
 והריקותי אחריכם הרבי, הכתוב מלמדנו, שכל עוד שהגנו פזורים
 בגויים, הגנו צפויים אפי חרב. המיעוט הוא תמיד חייב והרוב זבאי.
 כך הוא דרכו של עולם. בכ"ז יש קורטוב של אמת בדברי הסופר
 הגי, ואם אין כלנו אשמים, לפחות יש לחלות האשם בחלק ידוע
 מאתנו. את החלק הזה ראוי לנטות באמת כשם, עם צנועה, לא במובן
 הרגיל, אלא עם המסתגל במהרה להסביבה היותר מתועבה ומכוערה
 ומסגל לעצמו כל חללה וכל זרהא שבעמים, אם רק פרוש עדיין

קיום של מודרניות. אם העמים משתעשעים למשל בסוציאליזם
 ונושאים דגלים אדומים (וכר דגם) בראשון לחודש מאי וקובעים אותו
 יום איד לפועלים לדורות עולם - אנחנו לא רק מחקים אותם
 כקופים, אלא גם קופצים בראש ומוסרים נפשנו על מנהג זה עד כדי
 יציאת נשמה. ולא עוד אלא אפילו בשעה שאנו מתעדרים לנאול
 את ארצנו ולחדש את המרדיוציה שלנו כקדם, מרדיוציה שאין בה לא
 קומניזם ולא סוציאליזם, אלא תורה ותכמה עם דרך ארץ ועבודה
 אדמה, אנו מכניסים לתוכה המודה של מלחמה עם הברוננים, עם
 תהלוכות וחגיגות וכל הני שבעה הרותא' השייכות להן. ואם אמנם
 אין לנו שם בורגנים עדיין, ואין לנו עוד נג על ראשינו ותרמיל
 הנודדים עוד לא חובל מעל כתפנו, בכ"ז הגנו עומקים בספורט זה
 בשקידה נמרצת, ובכ"ז שלא לבייש את שכנינו הערבים, אנו מוכים
 בתהלוכותינו גם את שכונתם, למען יהיו גם הם קביעין בהגות
 חברתא'י. אולם חבל! הפראים ההם, ככל הגויים, הם כפויי טובה
 וכשעה שהתהלכו האדומים שלנו עם דגליהם ברחובות יפו פתיעה
 וקול זמרה ובהסננה נגד הברוננים - שלא כאו לעולם - כמנהגם
 תחת החזיון טובה לנו בשביל המדה גנווה זו, שהבאנו להם מארץ
 צפון, יצאו לקראתנו בהרבם והרגו בנו ובזו רכושנו כפי נוסח
 אוקראינה.

היתה לנו רשות לקוות, שהשולטן הפלשתיני יאחז עתה
 באמצעים נמרצים, למען נקום דם אחינו השסוף, להראות למרצחים
 תגרת ידו ולכער אחרי השוטרים הפושעים כמטאטא ברזל, אך לא
 השולטן מתנהל בפוליטיקה סודית ועדיין אינו מוצא לנחוק להתמרות
 ביושבי הארץ. אלא מה עשה? את רצון שונאיו; אסר הכניסה לא
 לכל היהודים, כפי הברל מפלגה, לזמן בלתי מוגבל, והספיעות המובילות
 את מהגרינו האובדים, שנמו מנוסת חרב מן חניהגם הצפונית - געצרה
 כנמלים שונים ולא היו רשאות נגשת אל החוף הפלשתיני, ובכ"ז המונים
 הם הנענשים ולא המכים, ואפילו כאשר במלח הגזירה ביום ג' לחודש
 זה הגבלה הכניסה מאד, כך דורשת חכמת המדינה העמוקה מ"ס.
 והעומרת למעלה משכלו של אדם ששוט. לפי השנתנו אנו איסור
 כניסת היהודים הוא מכת דחי לכל האומה הישראלית. האיסור הזה
 הוא כה מכלים, כה מכאבי, כה דוקר חדרי כסן, עד שאי אפשר
 כלל ללמד עליו זכות, וציונים נלהבים רבים הודו עליו, שהוא מכאיב
 ריחם כעיני העם, והופך קערת הציונות על פיה.

יש לשונות העות הדורשות ענין זה כמין חומר ואופרות שאנגליה
 עושה מלאכתה רמיה בודון, וכונתה להראות לאנודה העמים עד כמה
 נחוי קיים את המנדט הפלשתיני. שלא ניתן לה עדיין כהחלש, גם
 אם נחפון להסכים לריבולות זו, גם אז אין גזירת הכניסה מתקבלת
 עד דעתנו כשום אופן, אלו לפחות עשו הברל בין המהגרים וגמו
 אותם כשבע נפות, בכדי להוציא הקמה הכולשיבי ולקדו את הסולת.
 כי אז הודיתי להם בסה מלא זמרת, יישר! אולם לענין הרלה

נעורים מגדולים צריך ליסד בית מדרש לתורה ולחכמת היהדות וישיבה מדרנית.

יש שישתוממו על דרישותי המרובות. אבל הרי נאמת כך צריך להיות וכך ישקוד לעשות כל עוסק בצרכי הצבור באמונה. רק באופן הזה ימלאו בתי ישראל אושר ונחת, תורה ומדות טובות. ואם אין הדבר כן הלא אשמת פרנסי הדור היא זאת.

על שאר עניני הקהל: יוה"ט"ם, צדקה, תרבות, ביה"ק וביה"ח אדבר במאמרי הבאים.

רפאל ספר.

בפני כל האומה ולשפוך את התינוק עם מימי הרחצה — זאת לא קוינו ולא עלתה במחשבתנו לעולם. אם לא שהננו כדור משחק לאנגלים או איזה ביוזנעס, שעוסקים בו או מזניחים אותו לפי הרווחים שהוא מכניס. זאת אינה פוליטיקה. אלא החוקת ידי אויבנו ופגיעה ברגשותינו הקדושים. מה צדק המשורר הקדמון באמרו: "בזאת ידעתי כי הפצת בי כי לא ירע אויבי עליי. מכלל פסוק זה נקל לשמוע ההפך ביחוסו של שלטון האנגלים לבני עמנו.

יהודה כהן.

הקהלה כמו שהיא צריכה להיות.

אהרי שנים רבות חרר מעט אויר צה אל בית הקהל בקראקא, נכנסו בו אנשים חדשים ממפלגות שונות ואם יהיה להם מרץ מתמיד, לא יוכלו להעלים עין מצרכי הצבור. שהתרשלו בהם פרנסי הקהלה. שהורבנו עליה בבח סדר בחירה לא צודק. האויר הצה לא רק ינשב בשעת הישיבות. עליו לפעול פעולתו גם ברחוב היהודי. שאינו רואה כלל עד כמה גשתתה הקהלה העתיקה באין מנהלים מתאימים. ומה שנאמר על קראקא קאי גם על שאר הקהלות בפולין. אלה הם התקונים הדרושים והנחוצים. שעל הפרנסים החדשים לתקנם:

הרב, שנבחר פה, עדיין לא קבע מושבו בעיר והסרונו מורגש. חובתו תהיה להטיל שלום ואחרות בין הבתות. העומדות על בסיס דתי. עליו לקבוע בית דין של דינים מומחים ובקיאים בהויות העולם. שיפסכו עליהם הכל בסכסוכים שבין יהודי ויהודי. שלא יצטרכו להביא לערכאות דברי ריבות, שאינם לתפארת לנו. הדיינים לא יתמנו עיי פרוקציה ולא עיי קונקורו, כלוויים שאינם משלמים.

כל זמן שלא נמסר ענין החנוך של ילדי היהודים ביד ועד חנוך יהודי, כמו שנקבע בחוקים היסודיים, אין למסור את החנוך הדתי בידי מורי דת, שאין דבר החוק מלבם כדת ישראל. מורה דת צריך להיות יודע ספר ונוצר תורה. כמו שמורה לשון הארץ צריך להיות יודע את אותה הלשון ומשתמש בה. זהו מושכל ראשון. וככל זאת משמש בקראקא מורה דת ישראל אדם. שהבטיח להמיר דתו אם יעשהו למורה לעניני חול. משמשים בתור מורד אנשים מחללי שבת בפרהסיה ועמי הארץ נמורים. למה הסכימו ראשי הקהל למורד כאלה ומפני מה אינם משתדלים להעבירם? איזה מושג יעשה לו בן ישראל מרת אבותיו בראותו את דרכי מורו המלמדו אותה הדת ואת ראשי הקהל, שהקימו לו מורים כאלה? אם התרשלו הפרנסים הקודמים בחקן התקלה הזאת, ימצאו נא הפרנסים החדשים, באי נח העם סמש, מקום להתנדר בו ולעמוד בפרץ. אין לנהוג כאן משא פנים, אין להשמיט אף יום אחד, כי ילדי היהודים ינקו בכל יום חמת פתנים אל קרבם ומתנכרים לדתנו. לעמנו ולהוריהם. הרעל, שיספנו ילדינו מפי מוריהם האנטישמיים צריך להרפא עיי מורה הדת היהודית. עליהם לאצול על היצר עוו ואומץ. ידועת עצמם ועמם. למען ינדרו ליהודים הנונים ונאפנים. כל התכנית לחנוך ילדי היהודים קשה לעיץ לקבוע באין די בים יהודיים. לכן על הקהלה לקבוע בנהים הכלליים הנמוכים למוד הלשון העברית בדבור ובכתב, יסודות האמונה היהודית, המוסר היהודי ודברי ימינו. בכים לאזרחים ותיכונים: תנך, דינים, מוסר היהדות, דברי ימינו וספרותו. וככל עוו עלינו להשתדל להרכות את שעות הלמוד היהודי. על הקהלה להשניח גם על ההדרים ועל התלמוד תורה. שיחנכו את הילדים לא חנוך חד צדדי, אלא ילמדו גם אותם תורה עם דרך ארץ.

כדי להספיק מורי דת מומחים לבים כצ"ים וסתם מורים לבים יהודיים כדי צרכינו עלינו לכנון בכל עיר גדולה בלי השמטה פמינים למורים. בלי היסוד הזה לא יהיו לנו לעולם בים יהודיים הראויים לשם הזה. וכאשר תקיים הממשלה את חובתה לקבוע ועד חנוך יהודי ובים יהודים בכל עיר הלא עלינו להספיק להם די מורים. לבני

סקירה בעתונים.

במומנטי מיום הי שבוע שעבר נתפרסם מאמר בשם. אַמטען און יודען, הראוי לשימת-לב: .עובדה היא, שלמרות החוקים היסודיים החדשים של המדינה, שיש בהם דין מפורש, כי הרת והגזע אינם מעכבים כמנוי פקידי הממשלה, כמעט אי אפשר ליהודים להניע למשרה צבורית. בקצת מניסטריות עדיין קבועים פקידים מתי מספר מכבר, אבל עכשו אין ממנים שום יהודי. במה השתדלו כבר וכמה התחנונו להחזיר על כנם את הפקידים בפולין הקטנה. ששמו בימי אוסטריה והשלטון הפולני גרשם ועוד היום המה מחלים לריק לפקידתם. וגם מעט הפקידים היהודים, שלא הורדו מכנם, לפי שהם נהוצים במקומם עיי כשרונם, אמנתם וחריצותם, עליהם לשבוע כעס ותמרוורים מן המשטמה השלפפת בין חבריהם. היתה בימים האלה אספת פקידי הממשלה ובה הציע אחד הפקידים לגרש את- כל היהודים הממונים באגודות מכולת (קאָאפעראטיוו) ולא נמצא אף אחד, שיעיר על העוולה. בזוהנאל של אגודת הפקידים מאשימים הם את היהודים, שהם משחיתים את מוסר הפקידים בעורם עיניהם בשוחר, אבל לא את גילת כל משלחיהידי, שהיו היהודים רנילים בהם ואת המון המכשולים, שמעמידים מגבוה ליהודים על כל דרכיהם. כדי לקפחם פרנסותיהם באופן שמיכרח יהודי זה או זה לפעמים להשתמש בתחבולה בלתי מהוגנת, כדי למצוא דרך לפרנסתו. עלינו לדריש ולחזור ולדרוש את צדקנו, שיהיו כל בתי הפקודות פתוחים לפנינו, כי העובדה שיהודים מתקבלים למשרות צבוריות תפעל על העם, שיביט על היהודים כמו על אזרחים שוים, שיש לבטוח בהם ולא כמו אל שונאים.

*

בשבועון. אנרת, היוצא בא"י במקום ה.קונטרס הנאסר, מחבטאה הרוח השולטה בין אחינו כעת: בפקודת הממשלה הראשונה, שיצאה אחרי השור, היא משילה את האשמה עלינו. בחקירת המעשים עיי השופטים ניכר גיב החפץ להסיר מעל מנהיגי הערבים את אשמת הכנת השור ולעשות אותנו אחראים במקצת. והעלבון, שנעשה אל הוסייני, לכהן בירושלם, אעי"ם שהאיש הזה נשפט אשתקד על הסיתו את העם להתנפל עלינו ויצא חייב ודינו נמור לתפישה, וכל עונו נשכח ונסלה והוא עתה כהן בירושלם, אעי"ם שהיו אנשים הגונים ממנו. והעלבון האחרון קשה מכולם: נעילת הארץ בפני יהודים. בימי הנציב היהודי הראשון זכינו, שכמה מאות הצוים, שבאו לכנות את הארץ, נדחו והושבו אל המקום, שבאו משם ובנמל יפו נבדקו העולים, יהודים נפסלו ונכרים הוכנסו וצוררינו שחקו על משבתנו וחגנו את נצחונם בצהלה, בתרועה, במנגינות ובמחולות. כך רוצה הממשלה להשקיט את השאון, שקם בארץ בהתרשלותה ובמשא פניה לשונאיהם של ישראל. היהודים לא ידעו כלום מן הניירה לעול שערי הארץ, אבל עתוני צוררנו ידעו ובשרו את קוראיהם בתרועת גיל לאמר, הבשורה הגדולה לילידי הארץ והכרויות בחוצות יפו בתומים ובמחולות, לעולם לא תהרף השאלה: מה עשה הנציב היהודי הראשון בא"י הלנו

גם העבודה לטובת קרן היסודי הולכת ומתפתחת בכל יום. בהגדרתן פה ועד גדול, שנכנסו בו באי כח כל החברות הקיימות בעירנו באי כח החסידים, הבע"ב וגם אלה שהיו לפני המלחמה מתבוללים קיצונים עובדים היום במרץ וברצינות לטובה. הצלחתה של קרן היסודי, כפעם בפעם אנו מאספים אספות בכיהמ"ד ובכה"ג ומעוררים את העם, ומבארים להם את ערכה של קרן היסודי.

א. ק-י.

במושמישיסקא היתה אספה רכה בלשכת הקהלה ביום ל"ג בעומר ונבחר ליושב ראש ר' אברהם מרדכי שייאר ראש הפהל רפה וראש והאשון לכל חבורה שבקדושה. חבורה קדושה. חבורה טהרה. חבורת הית, חבורת נמילות חסדים ונאספו כל החבורות. היור דבר אריכות וקצרות מענין היום והציע את ההחלטות. שנתקבלו פה אחד מכל החסידים והחרדים שבעינינו כחמש מאות איש I שאין רשות. לאגודת ישראל. ושלומי אמוני ישראל לדבר בשם כל היהדות החרדית, שהן רק חלק קטן ממנו; II. האספה מכיעה את התמרמרותה הגדולה ואת מחאתה נגד ההלכות אנדות ישראל ושלומי אמוני ישראל בוינא. המוכר

יוסף לעווין, אברהם מרדכי שייאר רה"ק יור

בזבארז. היתה אספת המחאה, שנערכה כשיק פ' אמור י"ג אייר בכיהמ"ד הגדול כעירנו ע"י החסידים והחרדים נגד ההלכותיהם של אנודת ישראל, ושלומי אמוני ישראל בויעדתם האחרונה בוינא. מר זישע האמער פתח את האספה. מר בנימן רינער נבחר ליו"ב ומר אליהו קיוויטץ למוכר. אחרי נאום מר משה וונדר ומר אונגרסלד הציע מר אליהו קיוויטץ שלש ריוועיציות, שכלן נתקבלו פה אחר: א) אספת החרדים, שהתאספה היום י"ג אייר תרס"א בכיהמ"ד הגדול מוחאת בכל תקפה על חוצפת אנודת ישראל ושלומי אמוני ישראל לדבר בשם היהדות החרדית, בעוד שהיא אינה אלא חלק פעוט ממנה. ב) אספת החרדים מוחאת בכל עו נגד החלטה אנודת ישראל בויעדתם האחרונה בוינא לשלוח משלחת לנגבה וללודונן, לדרוש מאת אנודת העמים וממשלת אנגליה שלש תכונה את ההסתדרות הציונית העולמית בתור באתיכה העברי ושלח תמסורנה בידיה את השלטון בא"י א) אספת החרדים מכיעה ויישר כח, להסתדרות הציונית העולמית, ולועד הפועל הציוני הגדול כער עבודתם עד הנה ומכירה אותם גם להבא בתור בא כח היחיד והאמתי של כל היהדות העולמית.

המוכר	היור
אליהו קיוויטץ בשם אנודת המורחי	בנימן וואנרער.
זישא האמער יור	בשם אנודת יהודה הלוי, הנך ברלס

מדינה ומדינה ומקריה.

בפראקא.

שונאינו התחילו תעמודה רבה, לנטוע שנאה ליהודים בקרב תלמידי באי הספר התיכונים. בראש המפעל הזה עומדים המורים סקוטשילאס וואצוויליהובסקי. התנועה מתגברה מיום ליום. ביום א' העבר קבצו מאות תלמידים ודברו באונייהם דברי שקר, להעלות חמה ונטירת שנאה ליהודים, המשחיתים את הארץ ואת מצבה החמרי והמוסרי ברות התלמוד הנשחתה. רנילים פרנסינו ומנהלי המפלגות היהודיות לחשות לתעמולה כזאת ולכטלה בדבר של מה בכך, וישכחו. כי גם הפרעות של שנת 1918 וההרגות באוקראינה התחילו בתעמולה כזאת. כי המסיתים והמדיחים לא יסתפקו בשנאה וכבו נרודה, הם לא ינחו ולא ישקטו עד שיביאו את תלמידיהם הפתאים לירי מעשה. הסיים הסיר מכשול מדרך קראקא, שלא תבא חיו לירי בחירת

הוא אפ לצירנו? כל העם היהודי ישאל את השאלה הנוראה; איכה היה אפשר הרבה: שור יהודים תחת יד נציב יהודי ואיכה לא יכול למנוע תיכה את שפיכת דמי אחיו?

כך היה מצב הרוח בימי הזעם ביותר בתוך הצעירים, ואולם בעתונים אחרים נתפרסמו מלים אחרות, דברי נחמה והבטחות לעתיד בשם הממשלה, גם משורטשיל חור והבטיח שאין בדעת הממשלה לשנות דבריה, אלא תקיים את הכל.

מתהפכות הזמן.

קושיא המורה.

קושיא המורה הקשה אחד ממכירי יהודי נאמין ויר"ש המביט לפעמים גם בעתונים לחיאבון ואין המצב הפוליטי זה לו לעולם: בכל מקום, שאתה מוצא איוה שלטון יהודי, שם אתה מוצא שפיכת דמי יהודים ורדיפות יהודים במדה מרובה. באוקראינה נקבע מניסטר לעניני היהודים ואוטונומיה יהודית מדינית וסמוך להם המטבה הנורא, שכמותו לא היה מאז הלכנו בגולה. בליסא ניכ מניסטר יהודי ואוטונומיה ופטרומות, אם גם לא במדה מרובה. בא"י ביום שכלתה שנה לעלות הנציב היהודי על הר הצופים, למשוך על ארץ ישראל בארמון הקיסר ווילהלם, פרץ השוד ביפו ובמושבות ונשפך דם יהודי, ובשבוע שעבר קראתי באחד העתונים בשורה טובה, שנתמנו באשכנו כפעם הראשונה שני מניסטרים יהודים ובאותו הנליון ראיתי דבר נורא, שנכלאו שם אלפי פליטים יהודים מן המורה במחנה של שבויי מלחמה ובאחת ברקאות העץ, שהיו כלואים שם 80 יהודים, פרצה הבערה פתאום וכל הדלתות נסגרו וכאשר קפצו הכלואים בעד ההלונות להציל את נפשותם, הכופ שומריהם מכות רצה והפילו בהם חללים. ההשערה קרובה, שהשומרים עצמם הציתו את האש כפקודת נבוהים מהם, לשרוף את פליטי היהודים, שאי אפשר לגרשם מן הארץ. — מהו מעם הרבר? האם מקרה הוא או במרום אין הפיץ כמושל יהודי או קנאת הגוים היא, שמשום משפט קדום שהעם היהודי מקולד ועליו להיות נכנע ונרמס ובווי לעולם, אי אפשר להם לשאת שיהיה ניר לבית ישראל? תיקו.

הפכפכה.

מן התנועה המזרחית.

לבוב, הלשכה המרכזית של הסתדרות המזרחי בווארשא מודיעה אותנו, שנושא ההסתדרות בפולין מר פרבשטיין ציר הסיים מתעתד לבא לבובה כמשך החודש הבא.

זכרו, לפני שנה נוסדה פה אנודת מזרחית, וכמשך זמן קיומה הקצר עשתה כבר הרבה מעשים ממשיים. היא לקחה תחת הנהלתה את בניהם לתורה ותלמודי, שהתקיים פה, הנהיגה בו סדרים, שכרה מורים לתלמוד ולתנ"ך ולומדים שם יותר מחמשים תלמיד, בחורף האחרון התרופף מעט המוסד הזה מפני המחסור בכסף, אבל הודות לתמיכתה ההגונה של אנודת מת"ת בלבוב והודות לעמלם הרב של חברינו מר זישא האמער ומר מיכל פוללאק עלה בידנו לחדש את בית ספרנו בתור סניף לאנודת מת"ת בלבוב ויסדנו בו מלבד המחלקות הקודמות עוד מחלקה ללמוד השפה העברית, ובכל יום מספר התלמידים הולך וגדל.

נמכרו כחמש מאות שקלים מזרחיים וגם נפתח ביהמקרא של עתונים וספריה קטנה. מוסד שחסרונו היה מורגש מכבר אצל היהודים החרדים, גם ערכנו שעורים לאנדה ולתנ"ך וגם לעתים קרובות מרצים חברינו הרצאות על נושאים שונים.

למראה כפית הטובה של קנאי האשכנזים ואדיריהם. אשר בהרנישם
 עץ עצמם את האשם הנורא של גורמי מלחמת העולם ואריכות
 ימיו התחכמו לנולל את אשם על היהודים — נהו כל כתות
 היהודים להצטמצם בקרב עצמם ולהדור מהתרסק על חיק זרים. או
 נקלה הועירה הנדודה הכללית של כל מפלגות היהודים. פורקי עול
 וחדרים. מתבוללים וציונים ויסדו אגודת כל היהודים באשכנז והיושב
 בראש מן המתבוללים הוקנים הדניש בשמחה על התקוה החדשה
 לארץ ישראל. שכל היהודים כלי הברל מפלגה צריכים עתה להשתתף
 בכנין המדינה היהודית. דומה היה שהעמוד האחרון של שיטת
 ההתבוללות מתרופף ועוד מעט ויפול. אך לא חנם עברו חכמי
 ישראל ורכנו שם מאה ושנה לחוק את שיטת הפשיעה. לפסחה
 ולשכללה ולא במהרה תסול. קם לה נואר חדש: דיר מאקס נוי מאן.
 הוא פרסם בעתונים של אנטישמים כתב אשמה נגד המתבוללים מן
 הדור הישן. שאין נרמנתם שלמה. שהם נרמנים רק בחוץ. אבל
 בלכם עודם שקועים הם ביהדות. צבועים קרא להם בלוי. והאשכנזים
 בני דת משה נבלו. יהודי מאחיהם העזו לגלות סודם כרכים. איתו
 הרו. שהיה צפון בחדרי לבם. התעמר בו הקנאי החדש של ההתבוללות
 ועשם פרמאים. וכאשר עשה דיר נוימאן הניל את ההלכה למעשה
 ויפר מפלגה יהודית חדשה של יהודי-אשכנז-לאומיים. הופרה האחדות
 החדשה. רבים מן המתבוללים הוקנים התביישו ויצאו בלוי לערער
 על הסכמת האגודה החדשה להשתתף בעבודת הבנין של א"י.
 והיהודים באשכנז נפלטו שוב לשני מחנות.

באוסטריה.

אגודת הרבנים בווינא התליטה באספתה. כי חובה מוטלת על
 כל היהודים. להשתתף בכל בחותיהם בכנין מדינת היהודים.

בצרפת.

ההמצאה החדשה. של צ'ייר דשורדש מקף וועצים יהודים ועכ
 הוא נתן כתף סודרת לאווי הצרפתים וירידיהם הפולנים עשתה
 פעולתה ותקופה חדשה של קמרוג על העם היהודי התחילה. שהשפעתה
 נכרת גם בפוליטיקה המזרחית. לא הבל היא מה שמישערים רבים. כי
 יד צרפת היתה בשטנה המתחוללה בין הערבים בא"י נגד היהודים.
 אפשר שההמצאה הניל אינה סבה אלא תולדה והסבה היא קנאת
 הצרפתים בדבר א"י. שנים הם נתנו בה עיניהם. והיהודים המתבוללים
 בצרפת. הדומים בקיצוניותם ליהודים האונגרים בתקופת אשרם. רוצים
 להראות. שאינם נוספים בספרותם מן הצרפתים הקתולים וגם הם
 קמו במוסרם ובהזרתם נגד אותם היהודים המדומים יועצי צ'ייר
 דשורדש. כהורה כזאת קם הסופר היהודי פאול לוי בעקלקער.
 המבטיח בתחלתו. שאינו מתבייש ביהדותו ונתן לזה מעם פילוסופי
 כמצטרק ומתנצל. כי כבר לפני המלחמה היה שונא את הגרמנים
 ואח"כ. אחר שיש לו הזכות להיות מורה דעה לעם היהודי. הוא
 מוסף: על יהודי צרפת לתעב את התעמולה של איילי הכסף הסוככים
 את ללייר דשורדש. אשר כתואנה. שהם רוצים בשלום בין העמים
 ישקדו לסטור את אשכנז מחוכתה ולהסיר את הוזה ורסאיל. וברוח
 הזאת הוא מרכר במאמר איך. באחד האנטישמיים. הודע את שקריו
 ומתכוון לעורר שנאה על ישראל בנוללו על ראשם אשמתו היא.
 צוררי ישראל החדשים בצרפת הם שהגו את הרעיון של אגודת
 האנטישמיים בכל העולם עם קונגרסים ולשכות וועדים קבועים. אך
 לעומת זה קם העתון. ליעד נואוועלי. ארננו של ראש הממשלה
 והוכיח את שקריו צורדינו ונכליהם. כי הם מטעים את העמים בודון
 בדברי שקר מנוחכים ומרביצים פתיות ורשעות והשחתת המדות.

באנגליה.

עתון אחר ליברלי תקף את היהודי הקונסרוואטיבי סיר דשעסעל
 שעמד להבחר. בתוכה. שלא מנע את יסוד המדינה היהודית. העולה

יהודי לראש האזרחים. היה מה מנהג. שהסנן הראשון של ראש
 האזרחים נועד להבחר לראש האזרחים. והסנן השני עלה למעלת סנן
 ראשון וכן עלה ממיכא גם היהודי יוסף סארע (מתבולל קיצוני) לסנן
 ראשון ואצמלי היה חסר עתה ראש אזרחים בקראקא היתה מועצה
 העיר מוכרחת לשום חס וחלילה יהודי לראש העיר. את הסכנה
 הנוראה הזאת מנע הפיים בהחלטו. שיהיו מעתה לראש האזרחים 4
 סגנים וכולם שווים במעלתם.

הועד המרכזי של ההסתדרות הציונית לפולין הקמנה מבקש
 ממנו לפרסם את הכרוז הזה:

את עונת המרחצאות והשתא צריך לנצל בשביל העבודה
 הציונית התשובות. כל החברים. שיש את נפשם לבלות חדשי הקיץ
 במקום מרפא כמערכה של פולין הקמנה ויאילו להודיענו לאלתר את
 הפרטים האלה עם כתובתנו בקראקא Komitet Centralny Org.
 15. Syon. ul. Stradomska (א שמו וכתובתו בדיוק; ב באיזו
 עבודה ציונית עסק עד עתה? ג מתי ולכן הוא עתיד לנסוע? ד)
 כמה ימים יכלה שם? ה) באיזו עבודה נוח לו להתעסק שם?

במקומות המרפא יתכוננו לחדש הקיץ ועודם מקומיים מיוחדים.
 לועדים האלה וכן לאותם החברים. שישבו על שאולותינו. ישלחו
 בקרוב חברים והוראות הנוגעים לאופן ארגון העבודה במקומותיהם.
 בכרי לפסק על העבודה ולעמוד לעימן העוברים יבקרו מדריכים
 מיוחדים מתוך הועד את מקומות המרפא.

בפולין.

כל תקן חדש. כל שנוי המצב. ינרום כאב ופחד לאדם חולה
 וכן לאומה שקועה בין זרים תקפים המבקשים רעתה. כך הורנו
 הנסיון. ולפני שנוי מכא"ב כזה עומדים אנו בפולין. עניני הרתות
 יעברו מידי המגיסטרים לחנך לידי המגיסטרים לעניני הפנים. יש
 חשש. שמעתה יתך דין הקהלות היהודיות ומוסדותיהן עם יחסי הענינים
 הצביריים הכלליים. וחמיד להעתנו. כמו שאראינו ברוסיה. שנים שם ערכבו
 עניני היהודים. בעניני שמירת בטהן המדינה. אע"פ שנים עד כה לא
 הראתה ממשלת פולין החדשה שום פנים מאירות לשלוש מיליון
 היהודים ולא התיחסה אליהם כחכה יתירה: אין לנו הסתדרות הקהלות
 ולא סדר בחורה כפי הצורך ולא יוכלו הקהלות לבחור להן פרנסים
 חדשים ותתו ובהו שולטים בכל קהלה ואין חפץ כלל לתקן ופסדר;
 הקהלות ומוסדותיהן הולכים ומתנוונים ואין עוזר; אין עוד כל סימן
 לחפץ קיום הכרית עם העמים בנוגע לזכויות המעושים. שעיקרה נכנס
 כבר גם לחוקים היסודיים. שכבר נעשו שורשים במדינה; בכל זאת
 אנו חרדים וחששים. שמא ירע עוד יותר הלקט. הציר נרינכום
 הציע בוועדה הממנה על תקן צורת הממשלה כסיים. להוסיף על ייג
 המגיסטריות עוד אחת. שתהא ממנה על המעושים הלאומיים והדתיים.
 מוכן מאדו שההצעה תדחה. יען יצאה מפי יהודי ולטובת היהודים.
 העתון העניקי. גאועטא ווארשאווסקא מודיע. כי קם בפולין
 קלוב סודני-יהודי. שכל חכמי פולין מן השמאליים והדמקורטים
 משתתפים בו. לתכלית הסכם נפיש. כיניהם נמצאים גם סניי כהנים.
 המגיסטריות לעניני הפנים שלח מכתב חוזר אל כל שרי
 המחוזות והנליות להודיעם. כי משרד הארץ-ישראלי היהודי שבוארשא
 וכל סניויו וכן ועד ההצלה בלכוב וסניויו בערים יש להם אותן
 הזכויות יענין תעורות מסע. שיש לעודי האוקראינים.

בליטא.

ממשלה ליטא אשרה את מועצת אגודת הקהלות בתור אחד
 ממוסדי המדינה. הסתדרות יהודי ליטא היא איסוא מאושרה ולפניה
 צריך המגיסטר היהודי לתת דין וחשבון מפעולותיו.

באשכנז.

לפני חרשים אחרים נלתה תועת אחרות בקרב יהודי אשכנז.

באמריקה.

מפני העבודה המתמידה בשביל קרן היסוד שכל העסקנים הצבוריים בערי ארצות הברית טרודים בה. נדחתה הבדידה לקונגרס היבדולי השני, שהיה עתיד להיות בקיץ הזה. אחרי שאחד מעיקרי תכנית הקונגרס הוא בנין ארץ ישראל, דין הוא שלא תפריע הבחירה את קבוצת הכסף.

האוניברסיטה הגדולה בפנסילוואניה באמריקה שלחה לאיי מלאכות של חכמים, לחפור מסביב לבית-שאן, לחפש אחרי רכב הברזל, שהיו לכנענים שם. כנזכר בפסרי הנביאים.

בסוף חודש מאי היתה בניו-יורק ועידת כל החברות של יהודי אונגרים אשר באמריקה. תכלית הועידה היתה להחיש עזרה לאחיהם באירופה הנענים והננשים. ישנן באמריקה 75 אנודות של יהודים אונגרים ובהן שבעים אלף חברים.

בועידת צירי הציונים מכל ארצות הברית, שהיתה בקליפולנד נצח וויצמן נצחון גדול נגד בראנדייס ומק. רוב גדול של הועידה עמד על צדו ונתה את מעשי מנהלי הציונים באמריקה. הועידה אשרה אסוא את קבוצת הכסף לקרן היסוד ע"פ שיטת היעדים הלנדוני. בראנדייס והבריו התפטרו. וקרן היסוד מצאה אזנים קשובות לא רק בקרב היהודים, כי-אם גם בין הנצרים. מועצת העיר הגדולה פילדלפיה החליטה לתת חצי מיליון דולאר לקרן היסוד לעזור לבנין ארץ ישראל. לא המתנה לבד השוכה, אלא העובדה שהעולם החיצוני מכיר בקיום לאום יהודי ובזכותו על ארץ אבותיו וגם הבטחון שלהעובדה הזאת תהיה פעולה הזורת גם על היהודים, שנתרחקו מעמם. שילמרו קל וחומר בעצמם. הנסיון מורה שפושעי ישראל לומדים לפעמים גם דבר טוב מן הנוים.

ביום 4 לחי החלח לשלוש באמריקה נורת כניסת הגולים הנזירה תחל עד יולי 1922.

השבוע בכל העולם.

למשרת מניסטר לעניני החוץ בפולין, שהיתה פגיה שבועות אחרים. מפני קנאת המפלגות, נתמנה ציר פולין ברומא, סקירמונט צ"ם פשר בין המפלגות. הוא איש ישר ואוהב צדק ולא טוב בעיני הענדקים, וזהו מעלתו. ולעומת זה התפטר המניסטר לעניני המון סטטשקובסקי, כי לא אנה להסכים לקציבת ששה מיליארדים נוספים לעבודות הצבור. — לפי התכנית החדשה של הועידה ליסודי המדינה יקבעו בפולין 13 מניסטריות, ויבטלו המניסטריות לכלכלת המדינה. לתרבות ואומנות, לבריאות ולעבודות הצבור. המניסטרים לדחות ולהנך ישתנה ויטפל רק בחנוך והשכלה ולא בעניני הדתות: אלה יעברו למניסטרוים של עניני הפנים. — ברוסיה שב הססחד החפשי לאיתנו. עובדי האדמה ישלמו רק מס קבוע לפי מדת שדותיהם לא בכסף, כי-אם בתבואה. והממשלה תשלם לסוחריו חוץ לארץ מחיר סחורותיהם ניב בתבואה. — בשבוע שעבר נסלה דליקה בתחנת מסהיב של בתי החרושת בלודו, התבערה האריכה שני ימים ונשרפו כל מיני סחורות וקרנות ומחסונים, ששויים עולה למיליארד ומחצה. — תבערה רבה היתה גם בקובל ובלובלין; בתים יהודיים רבים, סחורות וכלים היו למאכלת אש. — במזרח הרחוק של רוסיה התקומם העם בעזרת חי"ל יפן נגד שלטון הבורשויוויקים. המורדים כבשו כל ערי חוף הים. ממשלת מוסקווא מתחננה אל ממשלת יפן, שתקף לה את סאהאלין ועוד ובלבד שתעשה עמה שלום. אך היפנים שוחקים לאידה וכן גם ממשלות אירפה. צרפת תשלח שמה את חי"ל ווראנל, העצור באיי יוק. — דאגת מלחמת עמים חרשה הולכה וגרלה. הטורקים הומיני להם את את הרוסים לעזרה והיונים בוחשים בעזרת האנגלים ומכנינים מלחמת תגרה חרשה אחרי המפלגות הרבות, שנחלו באזיה הקטנה. —

שאוהרי אנגליה בדמים מרובים. על זה ענה מזכיר המניסטר לעניני מושבות מר מארש: ההוצאות לצבא העומד בא"י אינן מכיסי האזרחים האנגלים. הצבא נחוי, כדי לקיים את החלפת הממשלות בדבר המנדט. כבוש פלשתינה אין לו ענין עם הכנת מדינה יהודית. ההוצאות להכנת המכון הלאומי יתנו היהודים בעצמם. בהוצאות כלכלת פלשתינה לא יחשבו ההוצאות למכון היהודי הלאומי. את אלה יתנו הציונים.

ראש אנודת יהודי בריטניה ליונר רותשילד שלח מכתב אל ראש הממשלה האנגלית בבקשה לשנות את סעיף 129 בחוזה סוור. כדי שאורח אנגלי העולה לא"י לא יצטרך להחליף את זכותו האנגלית באזרחות פלשתינה. בבקשה כזאת פנו גם הסתרתיות יהודיות אחרות אל הממשלה. הם מזכירים את הממשלה, כי בלפור הכטיח בפירושו, שעי מדינה יהודית לא יסידו יהודי אירפה את זכותיהם. הפרוססור איינשטיין נחל כמנטשטטר כבוד גדול כאשר הרצה שם באוניברסיטה לפני כל חכמי אנגליה על אדות שיטתו החדשה במדע. האוניברסיטה ככתרה בתואר דקטור מפני הכבוד. הפרוס. לחמיה סיקסטון אמר ששם איינשטיין יזכר ביחד עם שמות גדולי החוקרים שהיו כעולם. הוא הגדיל עשות יותר מכובשי מדינות וחכמיהן.

בארץ ישראל.

להצפירה נודע ממקור ואמן, שהברווים הערבים, שנתחלקו בא"י ביום הראשון לחודש מאי בין הערבים, לא יצאו מאת הקומניסטים היהודים, אלא ממערים הובאו מאת קומניסטים מצרים. על זה מעידים איכות הניה, סגנון הלשון וצורת האותיות. אלא שגיחא לשונאי הישוב היהודי לנולד כל אשמת הכולשויוויסמוס על ראש היהודים.

ביום 3 לחי יום הולדת מלך אנגליה דבר הנציב הרברט שמואל לפני חשובי העיר ושירי ממשלתו דברי סיוס והשקט. כי מתעצב הוא על אשר עדיין אין הפכם בין ערבים ועכרים. טעו בדברי בלפור, שלא נתרנמו בדיוק ללשון הערבית. כונת דבריו היא, שצריך לתת לעם היהודי המסור בכל העולם מקום מושב קבוע בפלשתינה, שמעולם לא חדל מחשוב על אדותיה, למען יבואו שמה מספר יהודים בהתאם אל יושבי הארץ וטובתם ויעורו בכחם ובמריצם להתפתחות הארץ ולטובת כל יושביה. בנוגע לגולים הנכנסים נחוי שיבאו רק במדה שימצאו עבודה מועילה והעבודה הזאת תתפוש בכל פעם מקצוע חדש וזההיה מתמידה. ובכן רשאים להכנס רק תיירים, הבאים ויוצאים ואנשים בעל פרנסה בטוחה, בעלי אמנות, בני ביתם של דרי הארץ התלויים בהם ואנשים שיש להם תקות משכורת בארץ, אלה שעלו לא"י לפני נורת הכניסה ולא הססיקו להכנס עד שנגעלה הארץ לפניהם, אלה יכנסו תיכף, עליה בהמון אי אפשר עתה להרשות. האנשים האשמים בפריעות האחרונות ישאו עונם. הקונסול האנגלי בווינא קבל הוראה רשמית, לתת מעתה אשור נסיעה לא"י לגומעים בעלי הון ולאורחי א"י. כל הגומעים, שנעצרו בדרך ויכלו עתה לעלות לא"י.

השיך הערבי סוליימן אלפרוקי נאחיו שוקרי, מכיני הקונגרס החיפאי וראשי המסיתים ומפיצי השנאה ליהודים נתפשו אחרי השוד ברחובות בתור מתעי העם. אך מיד יצאו לחפשי בתתם 2000 ליש לערבון, שאם יוסיפו להדיח את העם יאכרו את כספם. עדיהם לשבת ביפו תחת השגחת הממשלה. גם השיכים מכרויו החים על היהודים נתפשו ויצאו לחפשי בתתם ערבון. הצהרת הנציב הניד עשתה רושם מכא על יהודי הארץ ואין כידם אף למחות ולערער, כי צנוורה קשה עודה שולטה על כל דבר שבכתב. הועד הלאומי וועד הצירים התאספו להועין מה לעשות. יש אומרים שההנבלה היא רק לחלכה ולא למעשה.

אהרעס שריפט מיט בייטרענע פון יאָסט, ניינער, יעללינק, לוצאטו ריגיו, 35 וויענער מאָנאטסלעטער סיר קונסט אונד ליטעראטור. 36 בייטרענע צור קונסט, נעשיכטע, ליטעראטור אונד קונסטקריטיק. 37 לשון הזהב, העברעאישע מעטאָרע, 38 וויענער מיטטיילונגען, צייטונג סיר וויסענשאפט, קונסט, נעשיכטע.

הנה לפניכם גל גדול של ספרים, אין אנחנו מוצאים בהם אותה ההתנגשות התמידית שבכל אדם גדול המעמיק חקר באיוו שיטה ידועה, גם כשלא מרבה על שפינוזה הנותן לכל איש רוח כר נרחב להעמיק ברומו של עולם האידיאלי, אנחנו רואים שטחיות גמורה. הוא מתאר את שפינוזה כאותו התאור הנודע לכל קורא אינטלנטי מספרי לעו. חוץ מבשירים אחרים עברים אין אנו מוצאים שום מקוריות עברית, כל מה שחבר הוציא לאור על הכל מוגה חותם הקומיות, או לכל היותר בתוספת נוסך משלו. עכיו מוכרחים אנחנו להעמיד את לטרים בין החלוצים העברים הראשונים של גבורינו הלאומיים. דור דור ושעמו, ובדורו היה הוא המשפיע הנודע על הרוח העברי והלאומי, ועדינו להוקירו בין החלוצים הראשונים, שהתנו לנו הדרך לעמנו ולשפתנו.

ירשאו. י. ז. בירמן.

פאותי.

(נריוו של טירון, כן-ישיבה.)

בביתי מוליד הייתי בהן, סלסלתין, קצלתין, שלא תהינה בולטות ונכרות ביותר. שושט הכבישתני בהן, ולא אחת בקשתי עצה איך לפטרן לגמרי מרקותי, ואלמלא מורא דמעותיה של אמי הטובה — הייתי עושה אתן כלה... לא ידעתי, כי בא יבא יום, ואני אתגעעע עליהן, ואכבה אותן, והן תיקרנה לי — כאשר תיקרנה לי, עיני וירי. בימים ההם ואני עוד נער תמים, ופרם ידעתי כי ימים רעים ומרים נכונים לי בחיים, ובאמת, איך יכתי לדעת כזאת ?

והנה היום הזה בא. אני מרים את ידי כהרגלי, למשש את פאותי ולסלסלן מעט. — ואינן, אנה באו. פאותי ? בין אלפי הטיורונים שבאו מגלילות נליציה שונים, לעיר המחוסס, להכנס לעבודת הצבא האוסטרי, ולגיון הארבעים, נמצאו כמאתים יהודים — ואני בתוכם, אמנם מעטים מאד היינו לנביהם, אבל לא בשלנו חלידה ברב; זה הכלל: יהודי אף באלף לא כשל, ובפרט יהודי גליציה... אחינו לצבא מן הגוים לא התיחסו אלינו מהרע הראשון באדישות, ושמו אלינו לב. ולא לב בלבד, אלא גם אהרו... בקרונות המסע האפלים, הנועדים לחיורים וסוסים, ונפנו בשבילנו, כלו בנו את כל חמתם, החק בתוכם היה נורא, צפופים ורחוקים ישבנו כל אחד על ארנו, הארנו היקר והחביב, שהאם מלאה אותה כחפצים שונים, ובדמעות חמות ונאמנות, ששם מונח הסדור הקטן, וגם התסלין מונחים שם... הארנו שמש לכל אחד כעין מולדת קטנה, והטירון הצעיר התרפק עליו ומצא בו נוחם. זה היה השריד האחר, שנשאר לו מביתו, כאשר פתחהו, הרניש כאלו נכנס לתוך רשותו, רשות היחיד שלו, שאין לאחר חלק בו. ריחביתי היה נודף מתוכו, ורוח האם היתה מרחפת ממעל לו וזכרונה עלה מקרבנו... רוח מרכא אחד אחד את כל היהודים, ורגש פחד אחד רחש לב כולם, אחים-לצרה נאמנים הגם היהודים, ורק בצרה סבין האחד את שפת רעהו, זו שפת הצער הגדול, שאין לה מלים —

חברינו הנכרים, כאלו הרנישו בדבר, ולא נעם להם כנראה שהיהודים יתיהרו עם כאבם כשלוה ובאין מסריע. והתחילו להתנפל עלינו מכף העברים, זה ביד וזה ברגל, זה בלשון וזה בצחוק ולענ סתם, והתכמים — כיד החכמה הטובה עליהם; הלא רק היהודים אשמים במחמה נוראה זו, אלמלא היהודים הסוחרים, רודפי-הכצע

במינכן נהרג בצדיה מנהיג הסוציאליים נארייו, הפועלים הכריזו בעבור זה שביחה כללית, שלא הצליחה. — נתפרסמו תנאי הברית בין רומניה ובין סלבי הדרום (סרביה ובנותיה), היא ברית החרב נגד אונגרים ובולגריה העשוקות.

מאיר הלוי לעטערים.

לחג יובלו.

(סוף.)

כשרונו הראשי של לטרים מונה רק בשיריו, למאמריו ולמחקריו יש ערך של סטטוטי נשים מוזרות בלבנה, אולם לאו בכשרון תליא מילתא, ללטרים היה יותר מזל לעניני ספרות מכשרון. כל דבר, שיצא מתחת ידו נתקבל מצד הקהל בהתפעלות עצומה, וכן מצד המבקרים. השפעתו היתה גדולה מאד על הקהל הקורא ואי אסער היה לו להבחין בין תכן לבר, ולזה אל לנו לשכות את מעמו האסתתי של הקורא בימים ההם. ס. סמולנסקין הוציא משפט צדק על לטרים כמותו. בין יתר דבריו הוא אומר: לו לא כתב לטרים רק את שירו 'זונה הומיה' גם או נחשב למשורר גדול. לטרים נכה גיב כהיו מחופתו של סמולנסקין, זה המבקר המושבע, שבקר קשה את כל חכמי ישראל, כי כאשר עמד לטרים כבר על מרום הספה בהוציאו ספרו, בן אבויה, חקוי לפויסם, הרעיש או בקרתו של סמולנסקין את כל עולם הספרות בבקרתו הקשה מאד. חבריו של לטרים הפיסו אמנם את דעתו, אבל ערכו כבר ירד ובפרט בסוף ימיו מסכת ענינותו המנוולת, שהיה פושט יד לכל נותן.

לטרים חבר והוציא לאור קרוכ לארבעים ספרים, וכמעט המשים שנה עבר בספרות ישראל, כביח אייר תרליא נוע לטרים ויאסף אל עמיו בוויין בן סיו שנה.

- אלו הם ספריו: 1 דברי שיר, שירים, 2 אילת השחר תרנמי שירי וורגיל, שילר, בידן ומעט מהומיר, 3 הצפירה; כעין מאסף.
- 4 מכתבים כחכמה ומוסר; יש שם מכתבים חשובים מרגיק, שיר, ערטר ומיזים, 5 פלני מים; שירים, 6 גוע ישי; חקוי להחיוון הצרפתי אתליה מרסק, 7 חקרי לב, 8 אוצר השרשים לבן זאב כהוסמות רבות עיי לטרים, 9 שפת יתר להראבע עם הקדמה ארוכה.
- 10 מנרד עוו לרמחיל עם הקדמה והערות ותולדות המהבר מלטרים ושדיר, 11 קול נהי; קינה על הרי נחום טריבוטש אבדיק מניקולשבורג בעברית וגרמנית, 12 שלום אתר עים, אתר לרסק מצרמתי, 13 רוח גדיבה, תולדות חיי הנביר ולמן היינע, יודו של היינריך היינע.
- 14 מחזור מכל השנה מתורגם גרמנית ומבואר עברית, 15 תחנוני בת יהודה; תפלות לנשים בגרמנית, 16 מכתבי עברית, ידוע לכל, 17 עמק הכנא; ספור תלאות מומן בית שני, 18 עפרות זהב; שירים ותרגומים, 19 תנך הנה כעיון גמרין עים המסורה בעזרת דפוסים יקרי המציאות וכתבי יד וויין 1852 מסיקי כתבי הקודש, ומחליטים כי זו היא חברה מיסיונרית, 20 נגינת ישראל אחר החרבן; תרגום שירי לדוויי אוינוסט פראנקל הידועים, נאך דער צערשטרייאונג, 21 תופס כנור ועונב; קובץ שירים, 22 נשיא בישראל; תרגום השיר דער פרימאטאָר ללווויי אוינוסט פראַנקל, 23 בן אבויה; שיר חיוון כעין פויסט לגינת, 24 המאסף לשנת תקסיד, 25 ברכת הורים, תרגום אהנבילערער מלווויי פראַנקל הגיל במיו שירים, 26 מכתבי בני קדם, 27 זכרון בספר, ספר זכרונות, 28 נעדיכטע, 29 זאנען אויס דעם אריענט, כער זה קכל הצטיינות ואותות כבוד כניד, 30 שפינאצא, זיינע לעהרע אונד לעכען; שדיר וחבריו הרבו לרבר עליו, 31 פאר-טרענע צור נעשיכטע דער העברעער אים XIII אונד XIV יאהר-הונדערט, 32 וויענער בלעטער, פאליטישע אונד ליטערארישע צייטונג, 33 אסטליבע ראָזען, זאנען אונד דיכטונגען, 34 וויענער פיערשעל

יהודים באין מוחה ומפריע, ולא עוד, אלא שעושה אתה בזה את מצות המלך, היש עונן עוד גדול מזה? והנה החלה העבודה; בחיך של תענוג האוני ואכזר, ומתוך שנאה כבושה; מתפרצת הרים הנלב המאויש את הפאה למעלה, את הפאה היהודית, הארוכה והמתוללת, והעביר תחתיה במתינות, ולאט לאט, את מכונת הנוזיה השורקת, בהתכוננו אנב למשוך עד לכאב, ומיד נראתה רקה לבנה, ערומה מתבוששת...

היו כאלה, שנעו בכבי, בראותם את פאותיהם מושלכות לרגליהם, מתערבות בין ערמת השערות — ואוברות, והתחננו שיניחו להם שריר לזכר, מובן שזה עור הועיל להגדיל את שמחת לבו ורגש נקמתו של הנלב הרשע, והתחיל עושה את מלאכתו בתריצות יתרה ולעסוק בה באמונה.

אנכי הייתי האחרון ביהודים, אולי משום שפאתי לא היו ארוכות, מפני שקצצתי את חצין בדרך, כי יראתי פן יתעלדו בי הערלים, והגלבים בקשו להם תחלה את החתיכות השמנות הראויות להתכבד בהן. הבטתי בפניהם החוריים דרחמניים של אחי בני עמי, שנודאי לא בא שום תבשיל אל פיהם זה שבועות מספר, כי עוד קוו לשחרורו בבהינה האחרונה, או לכל הפחות, להמסר לעבודה קלה. הבטתי אל אלה הצאן הנוזות, הנבלות, שלא חטאו, ונתעוררה בלכבי עליהם מעין חמלת אם רחמניה שכולה, ומכאוב נרול הכאיב את הנפש ואנחה פרצה מרגו: היו אחים נדכאים עלובים! גם במלחמה אומללים אתם יותר משאר בני-אדם ונורלכם קשה מנורל יתר האנשים. נלענים, נרדפים ומוכים הנם הנכם, וככלל, מה לכם שה ירדים פחדנים, רכי לב, בין המון עייצים נבזה זה? למלחמה אתם יוצאים? על מי, ובעד מה ומי? —

והנה הניע נם תורי, ככבש אלם נתתי את ראשי הפקר בידי עשו הנסות, וכרנע ושתי פאותי מתגוללות לרגלי תלושות, מתות בלי רוח היים, ומבישות עלי בעצב מר ובצער גדול: השע עשרה שנה היינו מחוברות אליך ועל דרך חייך לוייך ולא אחת היינו בעורתך, ונוציא אותך ממבוכה, בשכתך בדר בלילות החורף הארוכים בבית המדרש הגדול, מתעמק ומתקשה באיזה ענין, וכאשר החזקת בנו והחילית להציק לנו — וידעת הכל, ואמך מה אהבתנו! כמוצאי שבתות, בין מנחה למעריב, עת הנחת את ראשך בחיקהו נדחקת אליה מתוך יראה נעלמה נעימה, או באפלה הוו, הספונה רחשי קודש וראנות חול, טפלה בנו כירים רכות ענוות; ידי אם עבריה נאמנה, באצבעותיה הרקות והחלקות, בדרה אותנו כמו במסרקה, וחורה ומלסתנו חליפות, חרם ערנה ורוך אהבה ורחמים עבר בכל האברים, ושוב היה, מה טוב... אתך יחד נרלנו וכל התמירות והשנויים, שבאו כחיך — אנתנו ידענו, ועתה, הה עתה, מה יהא עלינו?

אנה אנו באות, ואתה, אנה אתה בא? ורחמי נכמרו על רעי נעורי היקרים, העוזבים והנרחים ועל עצמי הנדה והנענה, וצר היה ללב, כה צר, וקשה היתה הפרידה, היו מה קשה!

משה שלנגר.

אל הקוראים.

החותמים, היודעים שתכלה זמן חתימתם בסוף החודש הזה, יודרו נא לחדש התימתם מיד ואל ישימיטו, כי עלינו לשלם שכר הדפוס ומחיר הניר מראש ועלינו לדעת כמה גליונות להדפיס, כל חותם יתאמץ נא לרכוש ל"המצפה" חותמים חדשים בעירו, לחזק ידנו ולהרחיב את גבול השפעת העתון, כל יודע עברית צריך לקרוא עתון עברי,

הרמאים, הלהוטם אחרי ההגדל, והנישפט — לא היתה כלל וכלל מלחמה בעולם, הם הסיתו את הקיסרים לערוך קרב, למען יתעשרו עושר רב, כך כתוב מפורש ב"פאסט" ואיתא גם בקורירי, אולם מן הצבא הם משתמטים ולמלחמה אינם הפצים ללכת, כבית הם יושבים ועושים עסקים טובים, והעמלים הגוים מוכרחים למצא מקומם, היו ביננו יהודים אמיצי לב, שנועזו לריב את ריב עמם ולהוכיח לאלה הצוררים את כל השקר והטפשות שבנדבריהם, אך לא עמדה להם חכמתם, כי מכיון שהתחילו לרבר, נחטף פתאם כובעם מעל ראשם, ויהודי שראשו נתגלה, תיכף סר כחומעליו, ושענותיו נסתחמנת, ויודעים הגוים את זה ומשתמשים בו בשעת דחקם...

אך לא זה הפצתי להגיה, ואיך זה העיקר, אחרי ימים אחרים של מלטולי דרכים ונדודים מינעים, בבוקר סגירד אחד, עמד המסע בתחנת ס, ונשמעה פקודה לצאת מן התורים ולהתיצב בשורה ישרה, כי עוד מעט נלך העירה, המפקד היה אלרפבל מן לגיונו, שבא לקבל את פנינו החדשות, ולהוליכנו קוממיות אל המקום שמוליכים את כל הרקרוטים, שנמשלו ככהמות נדמו בלשונו הנקיה, וחרד הלב, ונחר ממקומו, והכל מסביב קבל צורה מטושטשת ומעורפלת, ובכן כבר הנענו למקומנו, מאן פתחה הרעה, כבר יצאנו מרשותנו, ונכנסנו לרשות הצבא, צבא, צבא, מה נוראה המלה הזאת! והיו געגועים אל הקרונות האפלים, אל רעש האופנים ושריקות הקטר, לנסוע, רק לנסוע, בלי הפסקה, ובאין מטרה, הלאה, הלאה, והכל מסביב קבל דמות מכהילה, חסרת צבע אי בטוחה, אי-מובנת —

צ ב א ! ! !

בטרם קבלנו עלינו עול, מלכותא דארעאי, כלומה לפני הלבשת המונדור' הקדוש, הובלנו בסך אל בית המרחץ, לרחיצה ולחפוא, דסאינפקציה בלעז, כמעט שנכנסנו והנה זכינו תיכף לקבלת פנים נהדרה מאד, מובן מאליו שרק ביהודים הכתוב מרבר, כי מי זה יראה יהודים ויתאפק ויחשה?

הגלבים והבלנים, חיללים בני כרך, שונאי ישראל מאו ומעולם קדמונו בקריאות שפחה, ובתרועת-גיל כאלה: הע הע! פעיסאטע זשידקי, נאשע וואַיסקא' והתחילו לחקות, מתוך העויות משונות ומנוהכות, איך מסלסים היהודים את פאותיהם, וגם אופן התפלה היהודית בשלית ותפילין הראו לכבודנו, כאלו למדו את תפקידם זה לפני בואנו הנה, כי צריך להודות על האמת, שמלאו את תפקידם יפה, יפה צחוק מונן נם, מעליב ורוקר, פריץ מפיות כל הטירונים הגוים, וגם הפאן סלרפבל' מנהיגנו עם עיניו הקטנות-החלוליות, היורות זיקי ארם שנאה ליהודים, ועם שפמו הפשטני המסולסל, הנטוי למעלה כקנני-פרה' גדולות, גם הוא שחק להנאתו והביט דוקא עלינו, כדי להקניטנו, וכמעט שהתפקע מרב צחוק, שהיה מלאכותי כלו, וזה העליב אותנו היהודים, הנאמנים כל-כך לא-יצם ולמלכם, עוד יותר, הסלרפבל, במדו המהודר, עם הפסים הכתומים, 'הכוכבים הנוצצים שעל צוארונו הזקוף' והנקשה ובחרבו הארוכה הנוצצת, עם הצצית המשוורת הכתומה התלויה לה למטה, גם הוא לוענ לנו, הוי, כמה עלובים אנו! ואין לך עלבון גדול מזה, אם איש שבנחת בו ונשענת עליה, ילענ לך פתאם, ויראה לך את שנאתו בנליו, או התחלתי להרגיש, או יותר נכון לראות, את כל מצבי הנורא, את כל הרשעה, העוובה, והיתמות, אשר מסביב לי, ובכן, בין אלה הרשעים הנסים, בין אלה הצוררים עלי לחיות מצתה, לבלות את כל הימים והלילות, המיד, תמיד אתם יחר, בסביבתם הורה הרשעה ובחכרתם המענה, לא, לא, אני לא אשהה כאן, אי-אפשר יהיה לסכול את זה, אף יום אחד, אף שעה אחת, אני — והם כלום אפשר הדבר?... ומסרכסת הנשמה לצאת, הלב הושב דהשבר, הכל מתעורר ומתקומם לכרות מזה הלאה, הלאה, ונעשתה הנשימה כה צרה, והנפש הנבלה ההרדה סרפרה, סרכסת לצאת, לברוח מאן.

ועבודה מאד נעימה, היתה נכונה ללוחצינו מאתנו, לקצין פאות

בית מסחר הספרים של

L. Fortgang, Kraków Krakowska 33.

ספרי הוצאת שטיבל.

מ"ק	מחיר	שם הספר
600	...	התקופה, ערוך ע"י ד. פרישמן, ספר ד', ה', ז', טו', כל ספר
200	...	מקלט, ירחון, ע"י ברקוביץ בנידורס 15 ספרים
90	...	שידי אנקריאון, תרגום שאול טשרניחובסקי המחיר
150	...	איסינייה בטורים מאת גטה, תרגום יעקב כהן
130	...	סואמות דמתיות פושקין, שמעונוביץ
80	...	הנסיעה בהרי הרץ הניה
200	...	גבורים ועבודה נבורים קרילי, אינהורן
180	...	באש ובחרב, חלק א' שנקביץ, פרענק
190	...	חלק ב'
190	...	חלק ג'
150	...	חלק ד'
70	...	ממעמקים וילך, פרישמן
80	...	מניסה של לידי וינרמר, וילך, טבייב
100	...	חשיבותה של רצינות
80	...	מיתה שניצלר, יקוביץ
110	...	האחיות וסרמן
70	...	רבי שלמה נגיד שלום אש, מ. שפירא
170	...	אינגבורג קרמן, דוד צמה
120	...	האולה, חלק א' הפטמן
500	...	שכור וכשלוך, ספור ברנר
500	...	חיי אדם: ילדות שלום-עליכם, ברקוביץ
500	...	נערות
500	...	בחרות
190	...	אירידון קרשניסקי, בן-אברם
110	...	מלחמה ושלום, חלק א' טולסטוי, פרויש
110	...	חלק ב'
110	...	חלק ג'
110	...	שלוש אחיות, דרמה ציחוב, בן-אברם
150	...	יין כריסטיף רומן רוצן, ה. ייבן
160	...	חזון התשבי מאת יעקב כהן המחיר
100	...	הקרושים, סמפניה

ובעד המשלוח 5%

קמלוגים אינם נשלחים לפי שעה.

נמצא למכירה

המלון הפולני-עברי

מאת י. נוסבוים ול, דרדר.

מחירו 150 מרק מבוזך

למ"ם ולמורים רבם הגזו

Wyd. J. Nussbaum, Kraków, Miodowa 19.

בפולין הקונגרסית המכירה הראשית אצל M. I. FREID

WARSZAWA, ul. Rymarska 16.

מעמקי לבנו נברך במז"ט את ש"ב הנכבדה מרת רעלא מאהלער מזאיבוש לארוסה עם מר אברהם זאכ ליכטמאן מטובוב, יהי עתידם מאושר!
 רחמה, יצחק אשר והענא מאהלער - צארני דונאיעץ.

חידות ההגדות הנפלאות ע"ד עשרת השבטים

ופתרון ע"פ כל המכורות ההיסטוריים וע"פ ההגיון הפשוט. מחירו עתה 100 מר. ע"י „Hamicpe” Miodowa 22 Krakow.

סוכנות "המצפה" באוסטריה היא בבית

Jos. Perlberger II, Rembrandtstr. 39 Wien.

סוכנות "המצפה" בטשכו סלובקיה היא

Dr. R. Färber MORAWSKA OSTRAWA

Chelcicky 7.

העמיקאליען גראס-פערקויף.

קאלאפאניום מאנטאן-וואכס קארנאבער-וואכס, נומי-אראביקום, ניגראוין, וואסער-לאזין און פֿעטט-לאזין, וואַסליכע אנליין-פֿארבען, פֿיר שטאַף-פֿאַרבוניג אין אללען פֿארבען, בלוי-האַלדן-עקסטראַקט אולטראַמאַרין, וואַזעלין, וואַנענפֿעטטען אין בלעכדאַזען, שוואַרצעמער שוואַכער-וואַכס, טינטע, בלעכדאַזען א. ד. ג. עמפֿעהלט די פֿראַטאַקאַליערטע פֿירמא

CHIEL TEITELBAUM

FABRYKA WYROBÓW CHEMICZNYCH,

I IMPORT ARTYKUŁÓW CHEM.

DIETŁOWSKA 49 w KRAKOWIE.

בשדש שפות.

בעברית, פולנית וגרמנית ויכל כל אחד לבוא לידי שלמות גמורה בעזרת מכתבי ההוראה הידועים. 32 כתבים לשפה העברית, 32 לפולנית, 10 מכתבים לגרמנית. מחירם של עשרה מכתבים - 220 מרקאות, של קוטפלט בן 32 מכתבים - 615 מ.

השפה, ספר למוד שפת עבר לבוגרים בתרגום המלים היהודית, פולנית וגרמנית, מחירו 110 מ.
 לכוטי רשוי 15 מ. להוסיף 5 אחוזים דמי משלוח לכל הזמנה.

להזמין בכל בתי מסחר הספרים או ע"י.

בחזן לארץ יש להוסיף על המחיר 10 אחוזים שכר משלוח.

S. WALJKOWSKI Kraków, Miodowa 22.

סוכנות "המצפה" לרומניה הגדולה
 למשלוח כסף היא בית מסחרו של
 Bernard Kohn Tempelgasse 1. Czernowitz.